

O'ZBEKISTONDA TA'LIM SOHASIDAGI ISLOHOTLARNING TA'LIM-TARBIYA JARAYONINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISHDAGI AHAMIYATI

Mirkomilova Nigoraxon

*Madaniyat Vazirligi Madaniyat boshqarmasi tasarrufidagi
Farg'ona shahar 2-sonli Bolalar musiqa va san'at maktabi
"Ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha" mas'ul hodim
nnomirova@gmail.com +99893 646-79-09*

ANNOTATSIYA

Mazkur tezisda O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning mazmun-mohiyati hamda ularning ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Ta'lim sifatini oshirish, pedagogik boshqaruvni takomillashtirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish va ta'lim tizimini xalqaro mezonlarga integratsiyalash masalalariga alohida e'tibor qaratiladi. Tadqiqot natijalari ta'lim sohasidagi normativ-huquqiy islohotlar ta'lim muassasalarining boshqaruv samaradorligini oshirish, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etish hamda ta'lim sifatini monitoring qilish imkoniyatlarini kengaytirayotganini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: ta'lim islohoti, ta'lim siyosati, ta'lim sifati, ta'lim boshqaruvi, pedagogik boshqaruv, raqamli ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, xalqaro baholash.

ABSTRACT

This thesis analyzes the content and significance of educational reforms in Uzbekistan and their impact on the organization and management of the educational process. Particular attention is paid to improving the quality of education, developing educational management, introducing digital technologies, enhancing teachers' professional competencies, and integrating the national education system with international standards. The findings indicate that educational reforms contribute to improving institutional management, implementing modern pedagogical approaches, and strengthening mechanisms for monitoring educational quality.

Keywords: educational reform, education policy, educational quality, educational management, pedagogical management, digital education, competency-based approach, international assessment.

KIRISH

Globalashuv, raqamli transformatsiya va innovatsion rivojlanish sharoitida ta'lim tizimini zamonaviy talablar asosida takomillashtirish davlat taraqqiyotining muhim omillaridan biridir. Inson kapitalini rivojlantirish, yosh avlodning bilim va

kompetensiyalarini shakllantirish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini oshirish hamda ta'lim sifatini ta'minlash O'zbekiston ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlari sifatida namoyon bo'lmoqda.

O'zbekistonda ta'lim tizimini modernizatsiya qilishga qaratilgan qonunlar, Prezident farmonlari va qarorlari hamda davlat dasturlari asosida ta'lim mazmuni, boshqaruv mexanizmlari va pedagogik faoliyatning tashkiliy-huquqiy asoslari takomillashtirilmoqda. Xususan, ta'limni uzluksiz rivojlantirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, raqamlashtirish va ta'lim sifatini xalqaro mezonlar asosida baholashga katta e'tibor berilmoqda.

TADQIQOT MAQSADI VA METODOLOGIYASI

Tadqiqotning asosiy maqsadi O'zbekistonda ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarishga ta'sirini aniqlash hamda ularning ilmiy-amaliy ahamiyatini yoritishdan iborat.

Tadqiqotda tahlil, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, umumlashtirish va normativ-huquqiy hujjatlarni o'rganish metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini ta'lim sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlar, strategik dasturlar hamda pedagogik tadqiqotlar tashkil etdi.

ASOSIY NATIJALAR VA MUHOKAMA

Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida ta'lim sifati va boshqaruv samaradorligini oshirish muhim vazifalardan biri sifatida belgilanmoqda. Ta'lim mazmunining yangilanishi o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, muammolarni hal qilish, kommunikativ va amaliy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilmoqda.

Ta'lim boshqaruvida strategik rejalashtirish, natijadorlikka asoslangan boshqaruv, ochiqlik va shaffoflik, raqamlashtirish, jamoatchilik nazorati hamda ichki sifat monitoringi kabi zamonaviy tamoyillarning ahamiyati ortib bormoqda. Mazkur yondashuvlar ta'lim muassasalari faoliyatini aniq natijalar asosida tashkil etish va boshqaruv mas'uliyatini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashdir. Zamonaviy pedagogdan innovatsion fikrlash, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, ilg'or pedagogik tajribalarni o'zlashtirish va kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim jarayonini tashkil etish talab etilmoqda.

Raqamlashtirish ta'lim tizimini boshqarishning muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Elektron kundalik va jurnallar, onlayn xizmatlar, masofaviy ta'lim, elektron kutubxonalar va ta'lim analitikasi kabi vositalarning joriy etilishi boshqaruv jarayonlarining tezkorligi va shaffofligini oshirish imkonini bermoqda.

Ta'lim sifatini xalqaro mezonlar asosida baholash ham islohotlarning muhim yo'nalishidir. PISA, TIMSS, PIRLS va TALIS kabi xalqaro dasturlar bilan bog'liq

jarayonlar o'quvchilarning funksional savodxonligi, tanqidiy fikrlashi va amaliy kompetensiyalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'lim mazmunini takomillashtirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, ta'lim-tarbiya jarayonining ma'naviy-ma'rifiy yo'nalishini kuchaytirish yoshlarning milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmatini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. San'at, kitobxonlik, sport, axborot texnologiyalari va turli madaniy-ma'rifiy loyihalarning ta'lim jarayoni bilan integratsiyalashuvi yoshlarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.

Bugungi bosqichda ta'lim boshqaruvining istiqbolli yo'nalishlari qatoriga sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish, individual ta'lim trayektoriyalarini shakllantirish, xalqaro akkreditatsiyani kengaytirish, pedagogik innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va ilm-fan bilan ta'lim integratsiyasini kuchaytirish kiradi.

XULOSA

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar ta'lim-tarbiya jarayonining mazmuni, boshqaruv mexanizmlari va pedagogik faoliyatni zamonaviy talablar asosida takomillashtirishga xizmat qilmoqda. Ta'lim sifatini oshirish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va xalqaro baholash tizimlariga integratsiyalashish ta'lim tizimining raqobatbardoshligini oshirish uchun muhim omillardir.

Shu bilan birga, ta'lim muassasalarida zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini yanada rivojlantirish, pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish va ta'lim sifatini muntazam monitoring qilish dolzarb vazifalar bo'lib qolmoqda.

Umuman olganda, ta'lim sohasidagi islohotlar inson kapitalini rivojlantirish, zamonaviy kompetensiyalarga ega mutaxassislarni tayyorlash va O'zbekiston ta'lim tizimining xalqaro ta'lim makonidagi raqobatbardoshligini oshirish uchun muhim institutsional asos yaratmoqda.

ILMIY-AMALIY TAVSIYALAR

- Ta'lim muassasalarida natijadorlikka asoslangan boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish.
- Pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishi uchun individual rivojlanish dasturlarini kengaytirish.
- Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar va zamonaviy pedagogik metodlardan tizimli foydalanishni kuchaytirish.
- Ta'lim sifatini baholashda xalqaro mezonlardan foydalanish amaliyotini kengaytirish.
- Ta'lim-tarbiya jarayonida san'at, madaniyat, kitobxonlik va milliy qadriyatlarga asoslangan ma'naviy-ma'rifiy faoliyatni rivojlantirish.

- Ta'lim boshqaruvida zamonaviy analitik vositalardan foydalanish va ma'lumotlarga asoslangan qaror qabul qilish mexanizmlarini rivojlantirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni. O'RQ–637-son, 2020-yil 23-sentabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbekiston Respublikasining oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi Farmoni. PF–5847-son, 2019-yil 8-oktabr.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi Farmoni. PF–60-son, 2022-yil 28-yanvar.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbekiston – 2030” strategiyasi to'g'risida”gi Farmoni. PF–158-son, 2023-yil 11-sentabr.
6. O'zbekiston Respublikasining “Pedagogning maqomi to'g'risida”gi Qonuni. O'RQ–901-son, 2024-yil 1-fevral.
7. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
8. Ishmuhamedov R., Yo'ldoshev M. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan va texnologiya.
9. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU nashriyoti.
10. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy va amaliy asoslari. – Toshkent.